

Մելգոնեանի Հոգաբարձուները...

Կապոյտ Յիշատակներ Հրդեհուած Մելգոնեանէն

«Մելգոնեանցի ըլլալը չի բացատրուիր, այլ՝ կ'ապրուի միայն»

Վարդգէս Գուրուեան

Բոլոր դպրոցներուն նման, Մելգոնեանն ալ ուներ իր հոգաբարձական կազմը: Եւ բոլոր դպրոցներուն նման, Մելգոնեանի հոգաբարձութեան պարտականութիւնն էր հաստատութեան նիւթական հոգը բառնալ: Երբ 1972-ին Մելգոնեան որպէս դիւանապետ պաշտօնի կոչուեցայ, դիւանի գործերու պատասխանատուութիւններուս կողքին, էի նաեւ հոգաբարձական ժողովներու ատենադպիրը:

Հոգաբարձական ժողովներու ընթացքին, պարտականութիւնս էր նօթերը առնել, որոշումները արձանագրել ապա շարադրել զանոնք, ցոյց տալ տնօրէն Պրն. Ասատուր Պետեանին, սրբագրութիւններն ու փոփոխութիւնները կատարուելէն ետք՝ մեքենագրել տալ քարտուղարուհիին: Յաջորդ ժողովին՝ ատենագրութիւնը վաւերացուելէն ետք, ճշդումները կատարել, տանիլ հոգաբարձական կազմի ատենադպիրին եւ ատենապետին, ստորագրել տալ, մայր օրինակը դրկել ՀԲԸՄիութեան Կեդրոն (Միսակ Հայկենցին), կրկնօրինակը տոմարներուն մէջ պահել եւ վերջ: Յաջորդ ժողովին համար պէտք էր յիշեցումները դրկել, եւ եթէ մասնաւոր հարց մը կար, ատենապետին եւ ատենադպիրին հաւանութեամբ փոխանցել զանոնք միւս հոգաբարձուներուն, որպէսզի պատրաստուած գային ժողովի:

Հոգաբարձական ժողովի այս պաշտօնիս բերումով, շատ լաւ ճանչցեր էի հոգաբարձուներու մտայնութիւնն ու հոգեբանութիւնը, աշխատելու ոճն ու մօտեցումները՝ զանազան հարցերու մասին:

Հոգաբարձութեան մը զլխաւոր պարտականութիւններէն մին ալ անշուշտ դպրոցին նիւթականը ապահովելն է: Հոգաբարձուները, մանաւանդ ատենապետը եւ դիւանի անդամները, բարոյական եւ գործնական պարտաւորութիւնը ունին դպրոցին նիւթական բացը գոցել, պիւտճէն հաւասարակշռել, բարերարներ գտնելով կամ այլապէս:

Մելգոնեանի հոգաբարձութիւնը այդ պարտաւորութիւնը չունէր, քանի որ ՀԲԸՄիութիւնը ինք կը հոգար Հաստատութեան պիւտճէի հարցերը, Մելգոնեանի կտակէն եւ այլ աղբիւրներէ եկած գումարներով:

Համաձայնութիւն մը գոյացած էր որով ամէն Յուլիսին կամ Օգոստոսին, Հաստատութեան տարեկան պիւտճէն Բարեգործականի Կեդրոն կը դրկուէր, հոն որոշ կրճատումներ կ'ըլլային (միշտ), եւ ապա, ամէն ամիս, հոգաբարձութիւնը պէտք էր նամակով մը յաջորդ ամսուայ համար դրամ ուզէր: Քանի մը օր ետք այդ գումարը կը փոխանցուէր կիպրական դրամատուն, եւ հոգաբարձութիւնը այդ ամսուան «դրամահաւաք»ը (fund raising), կատարած կ'ըլլար: Ոչ տարեկան պարահանդէս, ոչ տարեկան քերմէս-պագար, ոչ մէկ այլ միջոցառում՝ դրամ հանգանակելու:

Գումար պահանջելու այս նամակին տակ պէտք է հոգաբարձական կազմին ատենադպիրը ստորագրէր: Անգամ մը, իմ պաշտօնավարութենէս անմիջապէս առաջ, դիւանապետ Պրն.

Սարգիս Որսկանեանը, իր ստորագրութեամբ (վստահաբար հոգաբարձութեան ատենադպիրն համաձայնութեամբ), դրամ ուզելու նամակը ստորագրած էր որպէս Հաստատութեան դիւանապետը: ՀԲԸՄիութեան ատենի Ընդհանուր Տնօրէն Դոկտ. Միսակ Հայկենցէն շատ խիստ, յանդիմանական նամակ մը ստացուեցաւ, եւ յստակօրէն հրահանգուեցաւ որ յետ այնօրիկ, Միութեան հետ պաշտօնական բոլոր նամակները հոգաբարձութեան կամ տնօրէնութեան կողմէ պէտք է ստորագրուած ըլլային: Անշուշտ այդ ամսուան դրամը չդրկուեցաւ մինչեւ որ հոգաբարձութենէն պաշտօնական նամակը չդրկուեցաւ, հոգաբարձութեան ատենադպիրին կողմէ:

Մելգոնեանի հոգաբարձական ժողովները, անկեղծօրէն ըսելու համար, մտաւորական շատ բարձր մակարդակի վրայ տեղի կ'ունենային:

Հոգաբարձութեան ատենապետը, Պրն. Պերճ Թիլպեանը (1960-1976) էր նաեւ կիպրահայ համայնքի ներկայացուցիչը Կիպրոսի խորհրդարանին մէջ: Շատ սուր միտք ունեցող, լեզուն բերնին մէջ դարձող, զօրաւոր տրամաբանութեամբ անձ մըն էր: Հոգաբարձութեան ատենադպիրը, Մեթր Սմբատ Տեօվլէթեանը, փաստաբան, նմանապէս շատ զօրաւոր տրամաբանութեամբ եւ մաքրամաքուր հայերէնով, բանաստեղծ, մելգոնեանցի մըն էր: Տնօրէն Ասատուր Պետեանն ալ շատ սուր եւ տրամաբանող միտք ունէր: Երբ այս երեքը հարցի մը շուրջ վիճաբանէին, պարզապէս մտաւորական հաճոյք էր զիրենք մտիկ ընելը: Երբեմն Թիլպեանը գաղափար մը կու տար եւ ես կ'ըսէի որ այս վերջնականն է, ասոր դէմ Սմբատը բան չունի ըսելիք: Պրն. Տեօվլէթեանը, չես գիտեր ուրկէ, այնպիսի տրամաբանական պատասխան մը կու տար որ կ'ապշեցնէր զիս: Պետեանը, իր սուր դիտարկութեամբ եւ դատողութեամբ, կ'ամփոփէր եւ վերջանակ որոշումը կ'առնուէր:

Հոգաբարձական կազմի միւս անդամները աւելի հետեւող էին քան թէ նոր միտք արտայայտողներ: Պրն. Յովհաննէս Շեօմէլեանը ընդհանրապէս Թիլպեանին եւ Պետեանին գաղափարները կ'երկրորդէր (ժողովներու ժամանակ միշտ գծագրութեամբ զբաղուած կ'ըլլար), իսկ Պրն. Խաժակ Պալատունին՝ Սմբատ Տեօվլէթեանին արձագանգն էր:

Պրն. Կարապետ Փափագեանը, շատ պատուական մարդ, լուռ կը նստէր, երբեմն երբեմն քիթին տակէն կը ժպտար եւ մինչ հոգաբարձուները հարց մը կը «ծեծէին», յանկարծ՝ «այս դպրոցը պէտք է գոցուի» մը կը պոռար: Բայց, պարզ պոռալ մը չէր անիկա: Շատ ջղային, բարձրաձայն, լոլիկի պէս կարմրած երեսնեով, բարկացած, երբեմն ալ ձեռքը սեղանին զարնելով: Թէ ինչու՞ Մելգոնեանի փակուիլը կը փափաքէր, աւելի ճիշդ կը պահանջէր, չկրցայ հասկնալ:

Անգամ մը, հոգաբարձական ժողովի մը ընթացքին, դարձեալ ձայնը բարձրացնելով՝ «այս Մելգոնեանը պէտք է փակուի, ալ ընելիք չունի ան, հոս եկող աշակերտները արժանի չեն այս ինքսմբին», ըսելով բոլորին տրամադրութիւնները ցեխի մէջ նետեց (չսելու համար ուրիշ բանի մը մէջ): Մինչ այդ, քանի մը օր առաջ ՀԲԸՄիութեան Կեդրոնական Վարչութենէն, Միսակ Հայկենցի ստորագրութեամբ նամակ մը ստացուած էր, ուր կ'ըսուէր որ Մելգոնեանը տակաւին շատ բան ունի ընելիք, մանաւանդ հայապահպանութեան եւ հայակերտումի մարզերուն մէջ: Ժողովի ժամանակ այդ նամակը կարդացուեցաւ: Սմբատ Տեօվլէթեանը, չիմանալով այլեւս Փափագեանին այս զառանցանքներուն, նամակը օրինակ բերելով ըսաւ. «հոգաբարձուներուս պարտականութիւնը այս Հաստատութիւնը բաց պահելն է: Այն հոգաբարձուն կամ հոգաբարձուները, որոնք կը կարծեն որ Մելգոնեանը իր առաքելութիւնը կատարած է վերջնականօրէն եւ պէտք է փակուի, կրնան ազատ զգալ եւ հրաժարիլ»: Մարդ չէր սպասեր այս

խօսքերուն: Պրն. Կարապետ Փափազեանը կարմրեցաւ, կարկամեցաւ, սմբեցաւ, եւ պահ մը լուռ մնալէն ետք՝ «կը տեսնենք» ըսաւ:

Պրն Կարապետ Փափազեանը, 1934-1950 ուսուցիչ եղած էր Մելգոնեան: Կարծեմ իր կինը, Տիկին Ալիսը, մելգոնեանցի եղած էր: Իր երկու աղջիկները մելգոնեանցի էին եւ այդ տարիներուն, Մարի Փափազեանն ալ (դասընկերուհիս) ուսուցչուհի էր (1971-2005) : Ազնիւը՝ Կարապետին փոքր աղջիկը, համալսարանը աւարտելէն ետք նոյնպէս այս «գոցուելիք» Մելգոնեանին մէջ ուսուցչուհի եղաւ, 1983-2005: Ի՞նչ էր Պրն. Կարապետ Փափազեանին մաղձը Մելգոնեանի դէմ կամ հանդէպ, չհասկցայ: Ըսեմ անմիջապէս որ, երբ Մելգոնեանը պիտի փակուէր, ըստ այն ատենուայ ուսուցիչներէն ոմանց եւ աշակերտներուն վկայութիւններուն, Փափազեան քոյրերը, հաւատարիմ իրենց հօրմէն մնացած մաղձոտ աւանդութեան, Մելգոնեան Կրթական Հաստատութիւնը փակող մարդոց վոհմակին կողմակից էին (կ'ըսուի որ անոնք կոկիկ գումար մըն ալ ստացած են իրենց «հաւատարմութեան» համար: Այս մէկը հաստատած չեմ) :

Հաւանաբար հիմա Փափազեանին հոգին կը խայտայ ի տես Մելգոնեանի փակումին, հարիւրաւոր իրաքցի եւ սուրիացի հայ պատանիներու սարսափելի անապահով վիճակին, եւ արեւմտահայերէնի տակաւ կորուստին ... :

Ուսուցիչները, մանաւանդ հայ ուսուցիչները, հոգաբարձուներուն համար մասնաւոր արժէք մը չէին ներկայացներ: Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմին ժամանակ, անգամ մը մանչերու ակումբին մէջ հայ ուսուցիչներն ու հոգաբարձական կազմէն քանի մը անդամներ ժողովի էինք, ուսուցիչներու վիճակին եւ ամսավճարներու հարցով: Երբ հայերէնի ուսուցիչներէն մին բացատրեց որ ստացուած ամսականները բաւարար չէին, կշիռք ունեցող հոգաբարձուներէն մին ըսաւ. «Այն ուսուցիչները որոնք դժգոհ են, կրնան հրաժարիլ, մենք տասնեակներով դիմումներ ունինք ձեզմէ իւրաքանչիւրին պաշտօնին համար» ... :

Պէտք է ըսել սակայն որ հոգաբարձութիւնը ուսուցիչները անօթի չէր ձգեր ... : Կը վճարէին այնքան մը՝ որ անօթի չմնայիր, հոգ չէ թէ չէիր կշտանար ... :

Իմ պարագայիս գոնէ, ամսուան վերջին օրը չհասած, դրամս կը վերջանար: Բացարձակապէս մսխում չունէի: Մեծագոյն «մսխում»ս, շաբաթը մէկ անգամ սինեմա կ'երթայի, եւ օրական ալ 12-15 սիկարեթ կը ծխէի: Կ'երթայի քենեկալիս՝ (Գեորգ Յակոբեանին), եւ ՝ «Գեորգ, 5 ոսկի մը փոխ կրնա՞ս տալ» կ'ըսէի: Գեորգն ալ ՝«Սիլվա, նայէ քովդ դրամ մնացած է նէ Վարդգէսին 5 ոսկի մը տուր», կ'ըսէր: Սիլվան ալ, պահարանը կը բանար, Գեորգին ծալլուած վարտիկներուն արանքէն 5 ոսկի մը կը հանէր եւ կու տար:

Երբեմն կ'ամչնայի Գեորգէն դրամ ուզել եւ դիւան կ'երթայի եւ առ հաշիւ քանի մը ոսկի փոխ կ'ուզէի: Քանի մը փոխառութենէ ետք, Գեորգ Գազանձեանը (դիւանի պաշտօնեայ) ըսաւ որ հոգաբարձութիւնը արգիլած է առ հաշիւ ուսուցիչներուն փոխ դրամ տալ ... : Բնականաբար հոգաբարձութիւնը կ'ուզէր որ հայ ուսուցիչները սորվին խնայողութեամբ ծախսել իրենց ամսականները, որոնք այնքան «առատածեռութեամբ» կը վճարէին մեզի:

Բազմաթիւ անգամներ, Տէր եւ Տիկ. Տիգրան եւ Վերգին Միսիրեանները առաջարկեցին մեզի միասնաբար ճաշարան մը երթալ (ընդհանրապէս՝ Քոզմօփոլիթըն ճաշարանը) : Միշտ ալ պատրուակ մը գտած էինք հրաւերը մերժելու: Պարզապէս այդ «մսխում»ի դրամը չունէինք ... :

Հերթապահութեանս շրջանին, անգամ մը կ.ե. ժամը 1:30-ի ատենները ճաշարան իջայ գաւաթ մը սուրճ խմելու: Այդ ժամուս, խոհանոց աշխատողները իրենց գործը վերջացուցած կ'ըլլային եւ գաւաթ մը սուրճով կը փորձէին հանգստանալ: Մինչ սուրճը կը խմէինք, տնօրէն Ասատուր Պետեանը եկաւ եւ տեսաւ որ ես ալ սուրճ կը խմեմ: Քանի մը վայրկեան ետք զիս իր գրասենեակը կանչեց եւ «հոգաբարձութիւնը ըսած է որ ուսուցիչները միայն մէկ գաւաթ սուրճ կրնան խմել, ժամը 10:30-ին: Դուն ինչու նորէն սուրճ կը խմես, այս քանիտորոգ անգամդ է ... »: Հիմա կրցա՞ք հասկնալ որ ինչու՞ Մելգոնեանի պիւտճէն հաւասարակշռելը շատ դժուար էր ... :

Անգամ մը ՀԲԸՄիութեան Ընդհանուր Տնօրէն Դոկտ. Միսակ Հայկենցը Կիպրոս եկած էր Մելգոնեանի հարցերով տեղւոյն վրայ զբաղուելու: Ինծի պատիւը տրուեցաւ որ զինք օդանաւակայանէն առնեմ, եւ քանի մը օր ետքն ալ զինք ետ՝ օդանաւակայան տանիմ (այդպէսով թաքսիի դրամը կը խնայուէր, բայց ես «պէնզին»ի ծախսս տակաւին չեմ ստացած ...):

Վերադարձի ճամբուն վրայ, շատ քաղաքավարութեամբ Պրն. Հայկեցին (հիմա՝ Դոկտ. Հայկենց) բացատրեցի որ ուսուցիչներուն տրամադրուած բնակարանները շատ խեղճ վիճակի մէջ էին, թէ տուները պէտք ունէին հիմնական նորոգութիւններու: Տան մը խոնաւութեան եւ մզլոտութեան պատճառով հայ ուսուցիչի մը կիներ յղիութեան ժամանակ իր մանչ գաւակը կորսնցուցած էր: Խոնաւութենէն տան առաստաղին ծեփերը սկսած էին վար կախուի, իսկ եթէ մատովդ պատը հրէիր, պատը մատիդ մեծութեամբ մէջը կ'երթար: Նոյնպէս, այդ բնակարանին ջուրի շտեմարանէն, տակառէն եկող ջուրը բաց սրճագոյն էր... Երբ տանիք ելլելով ուզեցինք ստուգել պատճառը, տեսանք որ տակառը ահաւոր ժանգոտած էր:

«Ի՞նչ կը վճարէք կոր որ աւելի լաւը կը պահանջէք կոր» եղաւ իր բարի եւ վերջնական պատասխանը:

Եւ այս՝ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան՝ Ընդհանուր Տնօրէնին կեցուացքն էր հայ ուսուցիչին հանդէպ:

Անցնինք:

Օրինակ մը եւս տալու համար, ըսեմ որ 1960-ական թուականներուն, Բարեգործական ակումբին մէջ մտերմիկ, բարեկամական խօսակցութեան մը ընթացքին, ատենի Մելգոնեանի հոգաբարձական կազմի ատենապետ Պրն. Պերճ Թիլպեանը՝ «հայ ուսուցիչը էջու կը նմանի, վիզէն չուանը կապէ եւ ուզած տեղդ կրնաս քաշել», ըսած է: Ես այս «գեղեցիկօրէն որակաւորող եւ հպարտառիթ» նախադասութիւնը լսած եմ այդ խօսակցութեան ներկայ եղող շատ ազնիւ անձէ մը: Քանի որ Թիլպեանին ինքնահաւան նկարագիրը բաւական մը լաւ կը ճանչնայի, կասկած չունէի խօսքին ճշդութեան եւ դէպքը ինծի պատմող անձին ազնուութեան վրայ:

Ուսուցիչներուն «հաւատարմութիւնը» ապահովելու համար, Մելգոնեանի մէջ ուսուցիչները ստիպուած էին, Մայիսին, նամակով մը յայտնել , որ իրենք տրամադիր են եւ կը փափաքին յառաջիկայ տարեշրջանին եւս «ծառայել» Մ.Կ. Հաստատութենէն ներս: Եւ ի՞նչ ամսաթոշակ որ որոշուէր, պարտաւոր էին ընդունիլ: Ընդհանրապէս ամսական 3-4 կիպրական ոսկիի յաւելում մը տեղի կ'ունենար ...:

Տարի մը, 1978-ին, Պրն. Գեորգ Յակոբեանը Միացեալ Նահանգներ եկաւ եւ Ալէք Փիլիպոս վարժարանին մէջ մէկ տարի գիտութեան ուսուցիչը եղաւ: Յաջորդ տարին, Մելգոնեանի տնօրէնուհիին խնդրանքին վրայ, վերադարձաւ Մելգոնեան: Երբ Պրն. Յակոբեանին տարեկան վճարումը պիտի որոշէին, ըսուած է որ քանի Պրն. Յակոբեանը մէկ տարիով հեռացած էր Հաստատութենէն, ուրեմն այդ տարուան յաւելումը չէր կրնար ստանալ ... (այսինքն ամբողջ տարուան վրայ շուրջ յիսուն եուրոյ ...) :

Հայաստանէն բազմաթիւ մտաւորականներ եւ արուեստագետներ Մելգոնեան կու գային եւ ելոյթներ կ'ունենային: Ընդհանրապէս, ելոյթներէն ետք, Սմբատ Տեովլէթեանը Յակոբեաններուն եւ մեզի կը հարցներ որ կ'ուզէի՞նք ընկերասալ իրենց, հիւրերուն եւ երկու երեք հոգաբարձուներուն, Էկալիի ճաշարանը երթալու: «Համով բան մը կ'ուտենք, լաւ ժամանակ կ'անցընէք, կու գանք» կ'ըլլար իր խօսքը:

Մենք կ'ընդունէինք հրաւերը: Բայց ... ընթրիքէն ետք, մեզի կամացուկ մը կը հասկցնէին որ (ընդհանրապէս խաժակ կ'ըլլար այդ մէկը), ընթրիքին մեր բաժինը «երեքուկէս ոսկի է» (մեր ամսականները մօտաւորապէս 100-120 ոսկի էր) : Հիւրերուն գումարն ալ գումարած եւ բաժնած կ'ըլլային: Չեմ գիտեր եթէ հոգաբարձուները իրենք իրենց ճաշին դրամը իրենց գրպանէն կը վճարէին, թէ ... Հաստատութեան հաշւոյն էր: Վստահաբար..... :

Շատ գեղեցիկ ականդրութիւն մը կար Մելգոնեանի մէջ: Ամէն տարի, Նոյեմբերին, «հոգաբարձութեան հրաւերով» տնօրէնին վիլլային մէջ ճոխ ընթրիք կը հրամցուէր հոգաբարձուներուն (իրենց տիկիններով), տնօրէնութեան եւ ուսուցչական կազմին: «Հոգաբարձութեան հրաւեր»ն էր այդ, բայց ճաշերը պատրաստուած կ'ըլլային Հաստատութեան խոհանոցին մէջ, Մելգոնեանի պիւտճէին հաշւոյն:

Տարի մը, Տիկ. Ենովա Պետեանին առաջարկով, ուսուցչական ժողովի մը ընթացքին որոշուեցաւ որ այդ տարուան «հրաւեր»ը ուսուցիչներուն կողմէն ըլլար: Այսինքն, ընթրիքին ծախսը ուսուցիչները հոգային (չէ՞ որ շատ լաւ կը վճարուէինք): Ուսուցիչ գլուխ կարծեմ երեք կիպրական ոսկի էր:

Մանուէլ Քեօսեանը ընդվզեցաւ եւ մերժեց մասնակցիլ այդ ընթրիքին:

Ընթրիքի ժամանակ, Պերճ Թիլպեանը, տեսելով որ Հայկ Լեփեճեանը (մեր գեր գիշերապահը), պնակը սկսած է լեցնել, «կեր կեր, ծրի է, կեր» կ'ըսէ: Հայկն ալ, որ շատ լաւ գիտէր տեղին ճիշդ պատասխաններ տալ, կ'ըսէ. «Պերճ, այսօր դուն ուսուցիչներու հաշւոյն ընթրիքը կ'ընես: Այս ճաշերը ուսուցիչներուն դրամով պատրաստուած է, այնպէս որ, «պէլէշ» (անվճար) է, ուզածիդ չափ կեր ... »:

Եւ այսպէս, Մելգոնեանի պիւտճէին վրայ աւելորդ բեռ մը չըլլալու համար, տարեկան «հոգաբարձութեան հիւրասիրութիւնը» մեր վրայ սուղի արժեց:

Երբ Դոկտ. Յարութիւն Էսէկիւեանը իր ընտանիքին հետ Գանատա պիտի փոխադրուէր, Հոգաբարձութիւնը, կարծեմ տնօրէնին յիշեցումով, Էսէկիւեանին տասնամեակներու ծառայութիւնը Մելգոնեանէն ներս գնահատելու համար, Հիլթըն պանդոկին մէջ ընթրիք մը տուաւ:

Մահկանացու ուսուցիչներուս ըսուեցաւ որ ան որ կը փափաքի ներկայ գտնուիլ այդ «երթաս բարով»ի եւ «շնորհակալութեան» ընթրիքին, պետք է երեք կիպրական ոսկի եւ տասնըհինգ շիլին վճարէ ... :Վստահ եմ որ հոգաբարձական կազմի անդամները այդ օր Յիլթընի մէջ Հաստատութեան հաշտոյն ընթրեցին: Անուշ ըլլայ: Հա՛, Էսէկիվեանները (հինգ հոգի), չվճարեցին, անոնք հիւր էին եւ ընթրիքը իրենց պատուոյն էր: Իրենց ծախսը բաժնուեցաւ ուսուցիչներուն վրայ: Գիտեմ, հաշիւները ընողը ես էի:

Նոյնը պատահեցաւ երբ Տէր եւ Տիկ. Ասատուր եւ Եսովա Պետեանները, 12 տարի որպէս տնօրէն ծառայելէ ետք Հալէպ պիտի վերադառնային, դարձեալ Հիլթըն պանդոկին մէջ ընթրիքի մը հրաւիրուեցանք ... մեր հաշտոյն:

Նախապէս գրած էի որ ամէն տարի, ամավերջի հանդեսէն ետք, հոգաբարձուները (իրենց տիկիններով), տնօրէնութիւնը, ուսուցչական կազմը, շրջանաւարտները եւ ներկայ եղող ծնողները, քօքթէյլ ընթրիք մը կ'ունենային, խմիչքով եւ պտուղներով, տնօրէնին վիլլային պարտեզին մէջ:

Երբ 1972-ին Մելգոնեան վերադարձայ որպէս պաշտօնէայ, տեսայ որ այդ քօքթէյլ ընթրիքը վերածուեր է պտղասեղանի եւ օշարակախմութեան: Երբ պատճառը հարցուցի, ինծի ըսուեցաւ որ «այդ ընթրիքը անելորդ ծախս է եւ պիտճէին մէջ այդ ծախսը չէ նախատեսուած, անոր համար պտղասեղանի վերածեցինք»:

Ըսեմ որ Մելգոնեանի հոգաբարձութեան «դրամ խնայելու եւ պիւտճէն հաւասարակշռելու» մեթօտը ուսուցիչներուն կարելի չուազագոյն ամսաթոշակ վճարելն էր: Եւ շատ լաւ էին անոր մէջ: Ան որ գանգատէր ` շատ պարզ պատասխան մը ունէին. «Եթէ դժգոհ ես, հրաժարէ»:

Մելգոնեանի դիւանապետութեանս ժամանակ, տպագրութեան, «սթէնսիլ»ի մեքենայի մը պետք ունեցանք: Երեք մակնիշներու նայեցանք: Ամենասուղը մեզի հինգ տարուան ապահովագրութիւն կու տար: Բոլոր նորոգութիւնները գնման գինին մէջն էին: Պետք է ըսել որ շատ տրամաբանական գին մըն էր, եւ վաճառորդը մասնաւոր գեղջ մըն ալ ըրած էր, քանի որ Մելգոնեանի համար պիտի գնուեր գործիքը:

Հոգաբարձութիւնը որոշեց ամենէն աժանը գնել: Երբ ըսի որ այս գործիքը տարի մը չանցած պիտի աւրուի եւ ստիպուած պիտի ըլլանք նոր հատ մը գնել յաջորդ տարուան համար, «հոգ չէ, հիմա շատ պիւտճէ չունինք, գալ տարի հատ մը նոր կը գնենք»... Եղաւ իրենց իմաստուն պատասխանը:

Ուզեցի Մելգոնեանի պաշտօնավարութեանս շրջանի, 1972 – 1980 թուականներուն, հոգաբարձութեան մտայնութեան եւ աշխատելաոճին մասին կարճ դրուագներով գրել, որպէսզի մելգոնեանցիները գիտնան թէ ի՞նչ տեսակի մարդիկ կը կառավարէին Հաստատութիւնը: Ես շատ լաւ գիտեմ տնօրէններ Ասատուր Պետեանին (մարդը սրտի կաթուած ալ ունեցաւ) եւ Սօսի Պետիկեանին քաջածները այս «պատկառելի» հոգաբարձուներու ձեռքէն:

Բացի մէկ երկու հոգաբարձուներէն, ես մասնաւոր յարգանք մը չեմ ունեցած Մելգոնեանի այդ ժամանակաշրջանի հոգաբարձուներուն հանդէպ:

Նոյնիսկ ` յետ մահու:

Լոս Անճելըս, 2017,